

"Toto tajemstvo je veľké", otec Marko Ivan Rupnik

Vinylové farby na kriede aplikovanej na drevo

Ako pozadie obrazu bola zvolená epizóda svadby v Káne Galilejskej.

Interpretácia, ktorá vychádza z obrazu, je založená na veľkom cirkevnom otcovi Jakubovi zo Sarugu. Keď sa v knihe Genezis hovorí: "Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke, a budú jedným telom" (Gn 2, 24), je to zahalený obraz. Hovorí o jednote v láske muža a ženy, ale v skutočnosti Mojžiš videl Krista, Božieho Syna a Cirkv, jednotu Božieho Syna a ľudstva v absolútnej láske Otca a Syna. Jakub však vysvetľuje, že Boh veril, že ľudia ešte nie sú schopní vidieť, a preto toto tajemstvo zahalil obrazom muža a ženy. Ale keď sa manželstvo Syna zavrášilo v jeho Pasche, prichádza Pavol, odťahuje závoj a hovorí o manželstve a volá: "Toto tajemstvo je veľké; ja hovorím o Kristovi a Cirkvi." (Ef 5,32). V skutočnosti sluha na obraze, ktorý nalieva víno neveste a ženíchovi, má podľa starokresťanskej ikonografie tvár s črtami svätého Pavla. Takto môžeme uvažovať o nerozlučiteľnej jednote Krista a Cirkvi ako o základe manželstva. Sviatosť lásky medzi mužom a ženou zakladá manželský pár na základe lásky medzi Kristom a Cirkvou a manželstvo ako sviatosť je zasa vyjadrením tejto lásky, ktorá sa realizuje v jednote Krista a ľudstva. Ako každá sviatosť, aj manželstvo prináša premenu. Dokonca aj rodina, ktorá je sama osebe súčasťou existencie podľa prírody, ako je to charakteristické pre živé bytosti, vtáky, ryby, zvieratá..., je v Kristovi premenená, pretože prostredníctvom Ducha Svätého dostávame účasť na Kristovej láske k jeho Cirkvi. V Káne Galilejskej sa premenou vody na víno otvárajú horizonty sviatosti, to znamená prechod od vína ku Kristovej krvi. To je Eucharistia, sviatosť, ktorá sa realizuje a zjavuje ako Kristovo telo, a zúčastňuje na našom živote. Pavol v skutočnosti vylieva tú istú krv, ktorú nevesta zbiera do kalicha: je to jeho nápoj života podľa lásky, teda spoločenstva božských osôb. Pavol vylieva túto krv nám. Týmto spôsobom sa stáva zrejším, že rodina je oslobodená od krvi ako čisto prirodzenej skutočnosti, aby sa premenila podľa zjednotenia v Kristovej krvi prostredníctvom sviatosti manželstva, v ktorej sa prejavuje konštitutívne jadro samotnej Cirkvi, ako to zdôraznil už svätý Ján Zlatoústý.

Rodina je cirkevnou skutočnosťou, pretože je účasťou na živote Krista, ktorého, ako by povedal Mikuláš Kabasilas, sme naozaj pokrvnými príbuznými.

" Toto tajomstvo je veľké "

Meditácia otca Marka Ivana Rupnika nad obrazom

pre X. svetové stretnutie rodín v Ríme

Rodina sama o sebe patrí k existencii podľa prírody. Vieme, že aj vo svete zvierat existujú rodiny. Aj vtáky a ryby majú rodiny.

Rodina teda vyjadruje spôsob existencie živých bytostí, je to niečo, čo patrí k podstate stvorenia.

Ale podľa našej viery, podľa našej kresťanskej tradície to tak nie je, pretože krstom my kresťania dostávame nový život, život nie podľa prirodzenosti, ale podľa života, ktorý patrí Bohu. Boh nám v účasti dáva svoj spôsob bytia.

Pre nás kresťanov je rodina vyjadrením sviatosti, ktorou je manželstvo. A to úplne mení jej význam, pretože sviatosť vždy znamená premenu. Práve v prirodzenom živote Duch Svätý uskutočňuje premenu spôsobu existencie.

A robí to tak, že pretvára prirodzený život, nie tým, že ho popiera, ale tým, že ho preberá a premieňa, pretože prvenstvo už nie je v prírode, ale vo vzťahu.

Pri príležitosti tohto veľkého stretnutia rodín som sa zamyslel nad tým, z čoho vychádzať, aby som vytvoril tento obraz.

Považoval som za dôležité ukázať novosť rodiny podľa Cirkvi, podľa krstu, podľa života v Kristovi, podľa nového človeka.

Preto som si spomenul na veľkého otca sýrskej cirkvi, svätého Jakuba zo Sarugu, ktorý hovorí o "Mojžišovom závoji".

Svätý Jakub prednáša krásnu homíliu vo veršoch na úryvok z knihy Genezis, kde sa hovorí, že "Boh stvoril muža a ženu" a potom hovorí, že "muž opustí svojho otca a matku a spojí sa so svojou manželkou, aby sa z dvoch stali úplne jedným", teda jednou realitou, jedným telom.

Svätý Jakub zo Sarugu hovorí, že Mojžiš hovoril, o mužovi a žene, ale sám v sebe videl do tejto skutočnosti: do hlbšej skutočnosti, o ktorej sa neodvážil hovoriť. Preto si ju zahalil závojom, aby nikto nemohol vidieť, o čom jeho oči skutočne rozjímali. Prečo? Pretože ľudstvo ešte nebolo pripravené prijať toto veľké tajomstvo.

Keďže ide o muža a ženu, ktorí sa zjednocujú, vybral som si obraz svadobnej hostiny v Káne Galilejskej. Z múdrych textov – napríklad zo Siracha – vieme, že víno dáva životu chuť, pretože víno je láska, ktorá obsahuje zmysel ľudskej existencie. Takže v epizóde z Kány, keď Mária hovorí: "Už nemajú víno", Mária v tej chvíli vlastne hovorí Kristovi: "Sú tu manželia, ale už nemajú Lásku".

A keďže vzťah medzi Bohom a človekom bol videný v obraze muža a ženy (spomeňme si len na knihu Pieseň piesní), z tohto úryvku je jasné, že vzťah medzi človekom a Bohom sa vyčerpal, to znamená, že už nie je živý, nie je založený na Láске.

Patristická tradícia vidí v šiestich nádobách Mojžišov zákon, ktorý mal slúžiť na očistenie. Šesť nádob je však prázdnych. Navyše sú z kameňa. Prakticky povedané, v epizóde svadobnej hostiny v Káne sa uskutočňuje obrovský krok vpred vo vzťahu medzi človekom a Bohom: končí sa vzťah založený na zákone, ktorý prichádza zvonka a ktorý sa postupne čítal a chápal moralistickým spôsobom, a predstavuje sa nový vzťah medzi Bohom a človekom, ktorý je vzťahom medzi Otcom a Synom, na ktorom sa zúčastňujú všetci, ktorí Synov život prijímajú za svoj.

Je to vzťah, ktorý je skutočne založený na Láске a ktorý sa stáva prejavom Lásky.

Vzal som teda obraz z Kány a šiel som za Jakubom zo Sarugu.

Každý, kto trochu rozumie starokresťanskej ikonografii, okamžite spozná tvár svätého Pavla v tomto svadobnom sluhovi.

Niekoľko by mohol povedať: "Ale čo má svätý Pavol spoločné so svadbou v Káne Galilejskej, ak Pavol nebol prítomný v Galilei počas svadby?" To áno, to áno! Pozrime sa! Chcel by som prečítať niekoľko úryvkov z Jakuba zo Sarugu.

Povedal som, že Jakub tento obraz zahalil. Jakub totiž hovorí: *"Prorok Mojžiš uviedol príbeh o mužovi a žene, / lebo cez nich sa hovorí o Kristovi a jeho Cirkvi. / Mojžiš očareným zrakom proroctva videl Krista, / a ako on a jeho Cirkev budú jedno vo vodách krstu; / videl ho, ako ju nosí v panenskom lone / a ona jeho v krstnej vode"*.

Táto výmena je fantastická! On sa vteľuje a ako Boží Syn sa stane človekom, aby sa potom v krstných vodách zjavil ako človek oblečený v Kristovi.

"...Ženích a Nevesta sa duchovne stali jedno / a práve o nich Mojžiš napísal: 'Dvaja budú jedno'... Potom Mojžiš, zrejme zahalený, "videl Krista a nazval ho mužom, / videl aj Cirkev a nazval ju ženou". Je to ohromujúce: on nazval to, čo bolo ľudské Kristom, a ľudskosť prijatú Kristom nazval Cirkvou. "A pretože bol nad ním rozprestretý závoj, / nikto nevedel, čo je to za veľký obraz a koho predstavuje."

Teraz však prichádza to najkrajšie. *"Po svadobnej hostine [teda po Kristovej Pasche] vošiel Pavol dnu a uvidel / závoj, ktorý tam bol rozprestretý, vzal ho a stiahol ho preč z krásneho páru. / Takto objavil a zjavil celému svetu Krista a jeho Cirkev, / ktorú prorok Mojžiš vykreslil vo svojom proroctve. / Apoštol sa zachvel a zvolal: "Toto tajomstvo je veľké" / a začal ukazovať, čo je to skrytý obraz: / "V tých, ktorých v prorockých spisoch nazývajú "muž a žena", / spoznávam Krista a jeho Cirkev, dvoch, ktorí sú jedno." / Závoj na Mojžišovej tvári je teraz odstránený; / pod'te všetci a uvidíte nádheru, ktorá nikdy neomrzí; / veľké tajomstvo, ktoré bolo zahalené, teraz vyšlo na svetlo. / Nech sa svadobní hostia radujú z Ženícha a Nevesty, tak krásnych. / Dal sa jej a narodil sa z chudobného dievčaťa; / urobil ju svojou a ona je s ním zviazaná a teší sa s ním. / Zostúpil do hlbín a vyzdvihol pokornú dievčinu do výšin, / lebo sú jedno, a kde je on, tam je s ním aj ona. / Veľký Pavol, tá veľká hĺbka medzi apoštolmi, / vyložil tajomstvo, ktoré je teraz jasne vysvetlené. / Veľká krása, ktorá bola zahalená, teraz vyšla na svetlo, / a všetky národy sveta uvideli jej nádheru. / Prislúbený Ženích priviedol dcéru dňa do nového lona, / a krstné vody, ktoré predstavovali pôrod, ju porodili: / On zostal vo vode a pozval ju: ona zostúpila, obliekla sa do neho a vystúpila; / v Eucharistii ho prijala, a tak sa potvrdili Mojžišove slová, že dvaja budú jedno. / Z vody pochádza čistý a svätý zväzok / nevesty a ženícha, zjednotených v duchu v krste. / Ženy nie sú zjednotené so svojimi mužmi tak, / ako je Cirkev zjednotená s Božím Synom. / Ktorý ženích zomiera za svoju nevestu, s výnimkou nášho Pána? / Ktorá nevesta si vyvolila za manžela zabitého muža? / Kto od*

počiatku sveta kedy daroval svoju krv ako svadobný dar, / okrem Ukrižovaného, ktorý spečatil manželstvo vlastnými ranami? / Kto kedy videl mŕtvolu položenú uprostred svadobnej hostiny, / s nevestou, ktorá ho objímala a čakala, že ju uteší? / Na ktorej svadobnej hostine, okrem tejto, lámali / ženichovo telo pre hostí namiesto iných jedál? / Smrť oddeľuje ženy od ich manželov, / ale tu je to smrť, ktorá spája túto Nevestu s jej Milovaným! / On zomrel na kríži a dal svoje telo Neveste, ktorá sa stala slávnou, / ktorá sa ho zmocňuje a každý deň ho jedáva pri svojom stole. / Otvoril svoj bok a spojil svoj kalich so svätou krvou, / aby jej dal piť, aby zabudla na svoje mnohé modly. / Pomazala ho olejom, obliekla ho do vody, požila ho v chlebe, / vypila ho vo víne, aby svet spoznal, že tí dvaja sú jedno. / Zomrel na kríži, ale ona ho nevymenila za iného; / je plná lásky k jeho smrti, lebo vie, že ňou má život." (Jakub zo Sarugu)

Je veľmi silné, že muž a žena sú vo sviatosti manželstva vštepení do jednoty Božieho Syna s ľudstvom, s Cirkvou. Kristus už nikdy nie je bez tela, ale je to telo slávy, vzkriesené telo. Manželstvo je teda účasť tejto nerozlučiteľnej a neotrasiteľnej jednoty medzi Bohom a človekom. Parafrázujem, ale veľmi mierne, svätého Jána Zlatoústeho, ktorý potvrdzuje niečo, čo by dnes možno mnohí mohli spochybníť. Potvrdzuje, že sviatosť manželstva je svedectvom aj pre zasvätené osoby, ktoré nasledujú cestu panenstva. V skutočnosti im potvrdzuje to, čo by nemuseli hneď pochopiť, a to, že manželstvo naplňa a je vyjadrením jednoty Krista s jeho nevestou, Krista s Cirkvou, v živote a dejinách. Zasvätené osoby teda prostredníctvom osôb žijúcich v manželstve chápu, že aj ony majú vďaka svojmu krstnému povolaniu účasť na tejto jednote Krista, Božieho syna, a ľudstva.

Myslím si, že Nikolaj Berd'ajev má v tomto našom historickom kontexte naozaj čo povedať. Raz napísal, že v kresťanských tradíciách sa manželstvo ešte nepreskúmalo, pretože sme ho príliš rýchlo pokryli rodinou, ale podľa prirodzenosti. Dúfam, že vďaka tomuto textu a tiež vďaka tomuto malému obrazu pochopíme, že pre nás kresťanov je rodina vyjadrením sviatosti a že má cirkevný rozmer, preto je neoddeliteľná od Cirkvi. V nej nemôže krvné puto konkurovať našej účasti na Kristovej krvi, aj keď je ľahké, aby zvíťazila prirodzená krv, a nie krv eucharistická. Ale ako hovorí iný veľký otec, Mikuláš Kabasilas: "Sme skutočne pokrvení s Kristom. Rodičia nám dali krv, ale naša krv nie je krvou rodičov. Len čo nám ju dajú, naša krv už nie je ich. Zatiaľ čo my sme živí životom, teda Kristovou krvou, ktorá sa stáva našou.

Pre kresťanov je teda rodina vyjadrením sviatosti a ekleziality a ukazuje, ako človek žije v tomto svete, keď je zjednotený s Bohom. Stáva sa vyjadrením Kristovho božského človečenstva.

Zdroj: http://www.laityfamilylife.va/content/dam/laityfamilylife/amoris-laetitia/WMOF2022/CS_WMOF2022_Immaginefficiali_Rupnik.pdf

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=vT-nJBcvKUU&ucbcb=1>